

Krant

Driemaandelijks tijdschrift voor natuur- en milieueducatie in Vlaanderen

39ste jaargang nr. 2 april – mei – juni 2009

Uitgegeven door het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie vzw • ISSN 0771-291X • V.U.: P. Stryckers, Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen • Kantoor van afgifte: Antwerpen X •

De CVN-Krant verschijnt in: maart - juni - september - december • Abonnementen en redactie: Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen, tel.: 03-226 02 91, fax: 03-233 59 97, e-mail: info@c-v-n.be • url: www.c-v-n.be

België - Belgique
PB
Antwerpen X
8/3630

P508830

INHOUD

MAURICE, VLAANDERENS
BEKENDSTE NATUURGIDS?

DUURZAME ONTWIKKE-
LING OP MAAT VAN DE
LIMBURGSE NATUURGIDS

BOEKBESPREKINGEN

KORT GENOTEERD

MAURICE, VLAANDERENS BEKENDSTE NATUURGIDS?

Interview met Peter Van den Eede, ‘Maurice de natuurgids’ uit
Van Vlees en Bloed

Vandaag heb ik Peter Van den Eede ontmoet, de acteur die Maurice de cursist natuurgids speelt. Eerst stel ik CVN en de echte cursus natuurgids voor en dan ontstaat er een boeiend gesprek met een gedreven acteur.

Vanwaar komt de idee om de figuur, Maurice, met die vrije-tijdsbesteding in het scenario op te nemen?

De idee om Maurice in de serie de cursus natuurgids te laten volgen, komt van Tom Van Dyck. Tom is in zijn vrije tijd bezig met ornithologie. Wij (Compagnie De Koe, n.v.d.r.) schreven zo’n 20 jaar geleden een toneelstuk dat ‘de Gebiologeerden’ heet en dat het verhaal vertelt van twee ornithologen. Het stuk wordt dit najaar hernomen in oktober en november. Hans Van Dyck (broer van Tom) is het stuk komen bekijken en daarom hebben ze aan mij gedacht om Maurice de natuurgids te vertolken. Zo is het gegaan denk ik.

Hoe heeft u zichzelf ingewerkt in deze rol?

Ik ben niet het soort acteur dat voor de inleving in een rol ook daadwerkelijk naar mensen gaat kijken. Als acteur bekijk je gedurende je gehele leven mensen en onbewust put je uit die voorraad indrukken. Niets menselijks is ons vreemd, het zit allemaal in ons, van Moeder

Theresa tot Hitler. Het is dan gewoon de kunst van op een bepaald moment de dingen uit te vergroten naar het personage dat gevraagd wordt.

Had u voor deze serie al van de natuurgidsen gehoord?

Wel, je komt deze mensen soms tegen in de natuur en de natuur heeft me altijd geboid. Ik woon buiten, in het groen, en heb een grote tuin met koeien er rond. En met het ouder worden, merk ik dat ik ook meer tijd neem, het is niet meer zo’n vluchtig contact met de natuur als vroeger. Ik ben niet zo met bloemetjes bezig, ik hou meer van het ruigere werk, van snoeien, van het grotere. Onze tuin is ook meer een parktuin.

Wat was uw inspiratiebron voor de geslaagde natuurgid-senuitrusting?

Het is opnieuw Tom die daar mee afgekomen is, samen met Tinne Verburcht, de verantwoordelijke voor de kostuums. Ik geef er dan ook mijn idee over en dan zegt Tom wat hij er goed van vindt.

Het was er ook allemaal, de tas met de boeken, de verrekijker, de laarzen...
Inderdaad, alles wat een mens nodig heeft om in de natuur rond te wandelen...

Als er scènes zijn zoals de stagewandeling, was er dan samenwerking met de natuurgidsen die daar werken?

Ik bedoel bij de opnames in het Prinsenpark?

Neen, ik had een boekje met de fauna en flora van Vlaanderen en daar las ik dan wat uit voor en als ik moest improviseren dan haalde ik daar de namen uit van de planten die daar voorkwamen. Zo deed ik dat.

Bent u al eens ooit met een echte natuurgids op stap geweest?

Ja, onlangs nog, zijn we rondgeleid in een weidegebied in onze buurt. Er staan daar zeer oude knoteiken. Het is vlak achter onze tuin, in vogelvlucht nog geen honderd meter. Zeer leuk!

En kreeg u dan geen reacties op het personage Maurice?

Neen, dat was nog net voor Van Vlees en Bloed. Nu krijg ik wel reacties, als ik naar de bio-winkel in Mechelen ga naar de afdeling van het vers vlees, krijg ik regelmatig te horen dat ik wel moet betalen voor het vlees. Als mensen me al herkennen natuurlijk, meestal herkennen ze me pas aan mijn stem.

Als u reactie kreeg van natuurgidsen, vonden ze uw figuur dan grappig? Konden ze er mee lachen?

Ja ja, het was steeds positief!

Maurice is ook wel een beetje wereldvreemd en belerend?

Jazeker, hij is helemaal geen sympathiek figuur in de serie. Maar hoe langer je naar hem kijkt hoe langer je ook de menselijke kanten ziet die hem wat meer reliëf geven. Maar het is ook leuk om eens een eikel te kunnen spelen. Een eikel is toch ook een stukje natuur.

Ik heb in een interview gelezen dat het kapsel van Maurice moet dienen om u ouder te maken? Wat gebeurt er nog om u ouder te maken? Hoe lang duurt het voor Peter, Maurice wordt?

Ja inderdaad, ik ben 46 en moet een man op pensioen spelen. Daar helpt de pruik bij. Maar ik behoor niet bij die school van acteurs waarin je als acteur verdwijnt in je personage. Ik wil als acteur ‘flirten’ met mijn personage. Tom heeft aan mij gedacht bij het schrijven van de dialoog van Maurice en dat helpt maar het is alles wat er bij komt, alles wat je er in stopt, die mix die maakt dat mensen zeggen: ‘het is op uw lijf ge-

**“HET IS OOK LEUK OM EENS EEN EIKEL
TE KUNNEN SPELEN. EEN EIKEL ISTOCH
OOK EEN STUKJE NATUUR.”**

schreven’. Dan komt er een moment dat je het personage niet meer moet ‘spelen’. Terwijl het natuurlijk de hele tijd spelen is, maar het wordt iets uitdagender, iets prikkelender. Dan kan je mensen begoochelen, mensen worden ontzet uit hun standpunt en worden diep geraakt.

De reactie die wij kregen na Van Vlees en Bloed was soms dubbel. Natuurgidsen willen Maurice heel graag sympathiek vinden maar ergens wringt het wat.

Ja, daar gaat het juist om. Dat zou ik leuk vinden als ze mochten zeggen: ‘ah, zijn we nu zo? Of neen, zo ben ik toch niet!’ Ze

© Vrt foto Sofie Silverman

gaan er zich dan van distantiëren maar het wroet wel wat. *(lacht hartelijk)*
Dat geldt voor alle lagen van de bevolking maar natuurgidsen zijn zo detaillistisch met hun materiaal en omgeving bezig dat het heel dankbaar is. Meestal is het de vrijheid die hen aantrekt in de natuur maar soms laten ze zich daarna vangen aan de details en worden ze gekluisterd aan de wetenschap zonder een verhaal er achter. Het is pas als je er mee kan lachen dat je terug kan ‘vliegen’ zoals de vogel waar je naar kijkt.

Gerda (echtgenote van Maurice) noemt het een dure cursus. Daar hebben wij toch ook

wel wat reacties op gekregen!
Ja, in de ogen van Maurice is alles wat geld kost duur. Maurice is echt een gierige mens die op zijn geld zit. Het is natuurlijk altijd delicaat als je verhaal zich ergens afspeelt. Je moet dit alles met de nodige ironie bekijken!

In ‘Terug naar Oosterdonk’ speelde u meester Moens, een figuur die streed voor het behoud van de nu verdwenen pol-ders. Wat is uw mening over natuurbehoud?

Natuur is zeer belangrijk in mijn leven. Natuurverenigingen zijn zeker nodig omdat anders alles vol beton zou liggen. Meester

Paul Stryckers, directeur CVN

Ik kijk erg weinig televisie, maar deze winter werd ik herhaaldelijk geconfronteerd met de vraag of ik ‘Maurice de natuurgids’ al aan het werk had gezien. Dit personage figureerde in de op korte tijd erg populair geworden reeks ‘Van Vlees en Bloed’. Zo begon ik ook te kijken hoe ‘Maurice’ zijn stagewandeling voorbereidde en als puntje bij paaltje kwam slechts één (ongewenste) deelnemer mocht begroeten. Want ‘Maurice’ was helemaal geen sympathieke jongen: schijnheilig en vrekking, om maar twee van zijn eigenschappen te noemen. Dus riep zijn optreden gemengde gevoelens op. Schitterend geacteerd door Peter Van den Eede, dat stond buiten discussie. Maar is het echt zo dat slechte publiciteit beter is dan geen publiciteit, zoals vaak beweerd wordt? Hoe dan ook, mocht u de reeks gezien hebben, dan heeft u zich ongetwijfeld ook afgevraagd hoe deze figuur in het scenario terecht kwam, en of de acteur werkelijk denkt dat alle natuurgidsen zo zijn. Wel, mijn collega Bea ging het vragen aan Peter Van den Eede. Zijn antwoorden leest u op deze bladzijde.

Moens is toch wel mijn meest geliefde rol die ik ooit voor televisie speelde. Hij was nog meer uitgediept dan Maurice, misschien omdat hij een langere periode meeging.

Vindt u zelf inspiratie of ontspanning in de natuur?
Jazeker, zaterdag heb ik 7 uur in mijn tuin gewerkt en was ik afgepeigerd. Fantastisch was dat! Vandaag heb ik het werken in mijn tuin onderbroken om naar dit interview te komen maar eigenlijk hadden we dit gesprek beter in mijn tuin kunnen houden.

En voor uw vakantie? Trekt u dan liever de natuur in of bezoekt u liever een kunststad?
Eigenlijk beide. Parijs is een stad die me erg aanspreekt om zijn geschiedenis en zijn musea. In het najaar ga ik daar ook een productie regisseren voor de Comédie Française.

foto Bea Verreet CVN

In het najaar start er in Mechelen een nieuwe cursus natuurgids in het Bezoekerscentrum van het Mechels Broek. Mogen we u eens uitnodigen op een excursie?
Ja graag, het boeit me zeker. Het Mechels Broek aan de Dijle ken ik wel, daar heb ik al rondgewandeld. Hou me maar op de hoogte! Als het past in mijn agenda kom ik zeker langs.

En nu als slotvraag, de vraag die iedereen bezig houdt: 'komt er een vervolg op de reeks Van Vlees en Bloed? En zoja, speelt u dan opnieuw Maurice?'
Er komt misschien een vervolg maar het zou kunnen dat het iets heel anders wordt. Als ze me opnieuw vragen om Maurice te spelen dan direct! Het kan ook een heel ander verhaal worden en dan is het niet zeker of Maurice ooit natuurgids wordt. ... het blijft voorlopig spannend!

Compagnie De Koe herhaalt in het najaar het succesvol stuk 'de Gebiologeerden', een aanrader voor alle natuurgidsen! Het wordt een blij weerzien met een fascinerend acteur, Peter Van den Eede.

Interview Bea Verreet

DUURZAME ONTWIKKELING OP MAAT VAN DE LIMBURGSE NATUURGIDS

Samen met enkele leergierige Limburgse natuurgidsen, kijken Gaby Lormans en ikzelf tevreden terug op een geslaagde Limburgse EDO-cursus te Genk. De aanwezige natuurgidsen waren zeer enthousiast om te leren hoe ze duurzame ontwikkeling een plaats kunnen geven in hun eigen natuurexcursie. Gedurende 3 vrijdagen werden de mogelijkheden om duurzame ontwikkeling concreet handen en voeten te geven dan ook intensief gewikt en gewogen. Hier en daar werd zelfs al actief geëxperimenteerd. Tijdens de eerste twee cursusdagen stond in de voormiddag telkens een interessante EDO-excursie geprogrammeerd: een biodiversiteitsexcursie door Rik Brys en een bos/klimaatexcursie door Jos Tuerlinckx. Naast achtergrondinformatie

kwamen steeds enkele goed gekozen (denk)opdrachten, spelen en beleevingsmomenten aan bod. In de namiddag werd actief, vaak heel actief, nagedacht over inhouden die aan bod kunnen komen tijdens een EDO-wandeling en over werkvormen die daarvoor geschikt zijn. De laatste voormiddag kwam het Centrum voor Informatieve Spelen met ons het spel 'aardige voeten' spelen, een echte aanrader! In de namiddag kregen de cursisten de kans om de eigen excursies onder de loep te nemen. De natuurgidsen maakten van deze gelegenheid gebruik om hun eigen prille EDO-ideeën te toetsen. En met succes! Kortom: de begrippen verwondering (de nieuwe betekenis in het kader van EDO), zorg (de invloed van mens op natuur) en rechtvaardigheid (de relatie mens en na-

tuur op duurzaamheid getest) zijn voortaan praktische handvatten waarmee deze natuurgidsen duurzame ontwikkeling daadwerkelijk een plaats kunnen geven. U hoort nog van hen!

Ellen Vandenplas

Wil u ook deze cursus volgen? Dit kan dit najaar in Vlaams-Brabant op donderdagen 12, 19 en 26 november (i.s.m. Werkgroep natuurgidsen Zuidwest-Brabant) en in West-Vlaanderen op zaterdag 21, 28 en 12 december (i.s.m. provincie West-Vlaanderen, Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels en andere lokale partners).

Duurzame ontwikkeling: educatief materiaal voor elke natuurgids

De educatieve rugzak 'Bos en Klimaat' werd uitgewerkt n.a.v. de Week van het Bos 2008, voor gidsen en boswachters die regelmatig mensen rondleiden in het bos. De rugzak bevat verschillende attributen die helpen om deelnemers iets te laten ontdekken over het thema 'Bos en Klimaat'. Het gaat daarbij zowel over de gevolgen van de klimaatverandering voor onze bossen en de planten en dieren die in het bos leven als, omgekeerd, over de invloed die bossen hebben op dit mondiale pro-

bleem. In het kader van EDO (= educatie voor duurzame ontwikkeling) is deze rugzak een echte aanrader. Zo heb je bijvoorbeeld opdrachten rond de 4 functies van het bos (de sociale, de ecologische, de milieubeschermdende en de economische), rond de grondstoffen die het bos ons levert, rond mistiming, enz.

Kortom: een echte aanrader voor elke EDO-natuurgids. Deze rugzakken zijn spijtig genoeg niet te verkrijgen. Je kunt ze wel vragen bij de boswachter of ze heel gemakke-

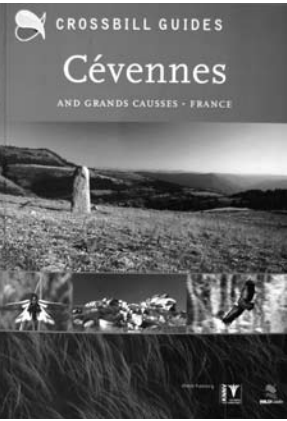
lijk zelf samenstellen want alles staat nauwkeurig uitgeschreven op: <http://vbv.be/weekvanhetbos/bezoeker.php/5/bos-en-klimaat-rugzak>

BOEK-BESPREKINGEN

UNIEKE NATUUR-REISGIDSENREEKS

De groep jonge, Nederlandse initiatiefnemers van 'Crossbill Guides' stelt zich tot doel meer mensen in contact te brengen met uitmuntende Europese natuur in de hoop dat ze de bescherming ervan een warm hart toedragen. Ze willen het beste van de Europese natuur laten zien en ik vind dat ze daar in de acht Engelstalige boeken die ze er tot hiertoe over publiceerden wonderwel zijn in geslaagd. Met eenvoudig Engels, krachtige foto's en goeie samenvattende tekeningen kan elke natuurgids zich iets voorstellen bij de plaatselijke natuurwaarden. Het achtste juweel aan de kroon beschrijft een breed spectrum van wat je aan natuur kunt zien in de Cévennes en de Grands Causses. Dat is een streek in Frankrijk die zich ten oosten van Millau situeert, van die heel hoge viaduct, weetjewel. Zoals in de overige publicaties krijg je ook nu informatie over het landschap: geologie, klimaat, habitats, riviertype-

ringen en de graad van bescherming komen aan bod. Daarna volgen uitgebreide hoofdstukken over fauna en flora. In de eerste boekdelen lag het accent vooral op vogels en planten, maar steeds meer komen groepen als zoogdieren, insecten, amfibieën en reptielen aan bod. Verder is een ferme brok gewijd aan (voor deze editie 19) uitgestippelde wandelingen met uitvoerige commentaar bij wat er zoal te zien valt onderweg. Dan volgt nog uitleg over de seizoenen en praktische informatie over logeren, transport, aanbevolen literatuur, enz. Tenslotte zijn er handige overzichtlijsten met aanwezige soorten en bevat elk boek de soortennamen in vier talen (Engels, Nederlands, Duits en wetenschappelijk). Jammer dat daar voor deze gelegenheid het Frans niet is in opgenomen. Hoe dan ook heeft de praktijk al ettelijke malen bewezen dat deze boeken uitstekende plaatselijke gidsen zijn. De ervaring van verschillende mensen is steeds dezelfde: je vindt hierin alle informatie die je nodig hebt om er op uit te trekken en de plaatselijke natuur te leren ontdekken en kennen. Alle praktische informatie klopt wel degelijk, de zorgvuldig uitgestippelde wandelingen bieden wat het boek je vertelt. En

voor de prijs hoeft je 't ook al niet te laten!
De andere tot hiertoe verschenen delen handelen over de Camargue en over Crau et les Alpilles (FR), Hortobagy & Tisha river (H), over the Bierbza marshes en over het Bialowiezawoud (P), over de Coto Donana, over de Andalousische Sierras en over Extramadura (E). Lapland, Griekenland en de Brennes (FR) komen er aan. Gemiddeld verschijnen er twee delen per jaar. Allemaal te koop in de winkel van Natuurpunt of via de website www.crossbillguides.org.

Hilbers D. et al., (2009) Cévennes and Grands Causses, Crossbill Guides en KNNV Uitgeverij, Zeist, 254 p., genaaid, full colour, ISBN 978 90 5011 279 6, prijs: € 25,95

Herman Dierickx

WELKE VOGEL IS DAT?

Ik heb het hier al meermaals geschreven: de markt voor vogelgidsen lijkt onuitputtelijk. Toch gaf de eerste aanblik van deze beknopte gids me een déjà vu-gevoel. Zo'n boekje met telkens op de rechterpagina drie kleurenfoto's van vogels boven elkaar en links de toelichting, dat heb ik lang geleden nog gezien. Nochtans dateert de eerste uitgave van dit in oorsprong Duitse boekje volgens de colofon uit 2005. Hoe dan ook, laten we beginnen met de grote troef, en dat zijn de compacte afmetingen en het lichte gewicht. Wat dat betreft, heb je alleszins geen excuus om dit gidsje thuis te laten. Als natuurgids kun je

dit boekje mee op excursie nemen om, bij waarneming van een vogel, je publiek een duidelijke foto te tonen. Voor het overige heeft dit boekje de typische kwaliteiten en beperkingen die alle dergelijke uitgaven hebben: ze helpen beginners bij hun eerste stapjes in de natuurstudie. Zeker voor kinderen is dit het geval. Maar eens het wat moeilijker wordt, moeten ze forfait geven. Zo zien alle Zangers er voor de leek uit als dezelfde bruine vogeltjes, en dat blijven ze ook op goede kleurenfoto's. Hier moet je vooral op de zang gaan letten, maar dat is een heel ander verhaal. Het is wel handig dat de belangrijkste kenmerken telkens in een apart kadertje bij de toelichting staan vermeld. Soms laat de gids hier een steek vallen. Zo is heel typisch voor de Zwarte mees de witte achterhoofdsvlek –dat staat ook in de beschrijving– maar de foto slaagt erin deze vlek niet te tonen. Bij trekvogels staan ook de maanden dat de vogel bij ons voorkomt opgegeven. De gids beperkt zich tot de '170 bekendste inheemse vogels'. Een zware selectie dus, die de Duitse herkomst van het boekje verraadt. Zo staat er wel het Auerhoen in, maar moet ik de Matkop missen. (De Glanskop is wel beschre-

ven en daarbij wordt terloops verwezen naar Matkop. De gebruiker moet dus wel beseffen dat dit een andere soort is.) Maar, zoals gezegd, we moeten van dergelijke uitgaven niet méér verwachten dan er in zit.

Dierschke, V. (2005) Welke vogel is dat? 170 vogels eenvoudig determineren, uitg. Fontaine uitgevers, 's-Graveland, in België verdeeld door Agora Uitgeverscentrum Erembodegem, 125 p., paperback, full colour, ISBN 978 90 5956 301 8, prijs: € 9,95 (verkrijgbaar via de boekhandel).

P.S.

NIEUWE VELDGIDS DAGVLINDERS

Dagvlinders zijn 'aaibare' insecten en dus zijn er ook meerdere determineerwerken voor deze diergroep op de markt. Zeker KNNV en De Vlinderstichting, beide uit Nederland, hebben hier hun sporen verdiend. Beide publiceerden al in 1990 de *Dagvlinders van de Benelux* en negen jaar later de *Veldgids Dagvlinders*. De *Nieuwe Veldgids Dagvlinders* die dit jaar verscheen, gaat op dezelfde weg voort als zijn voorganger. Nu werden determinatietabellen toegevoegd, wat zo'n gids toch een stuk toegan-

kelijker maakt. Van vrijwel alle vlinders zijn nu boven- en onderkant van zowel mannetjes als vrouwtjes afgebeeld. Bovendien werden heel wat foto's toegevoegd van de vlinders in actie en ook van hun typische biotopen. Een enkele keer werd een rups afgebeeld of de eitjes, als die laatste makkelijker te vinden zijn dan de vlinders zelf. Ik begriep wel niet waarom de scherpe foto van de typische eitjes van de Sleedoornpage uit de vorige uitgave vervangen werd door een schimmige afbeelding op postzegelformaat. De verspreidingskaartjes werden aangevuld met de

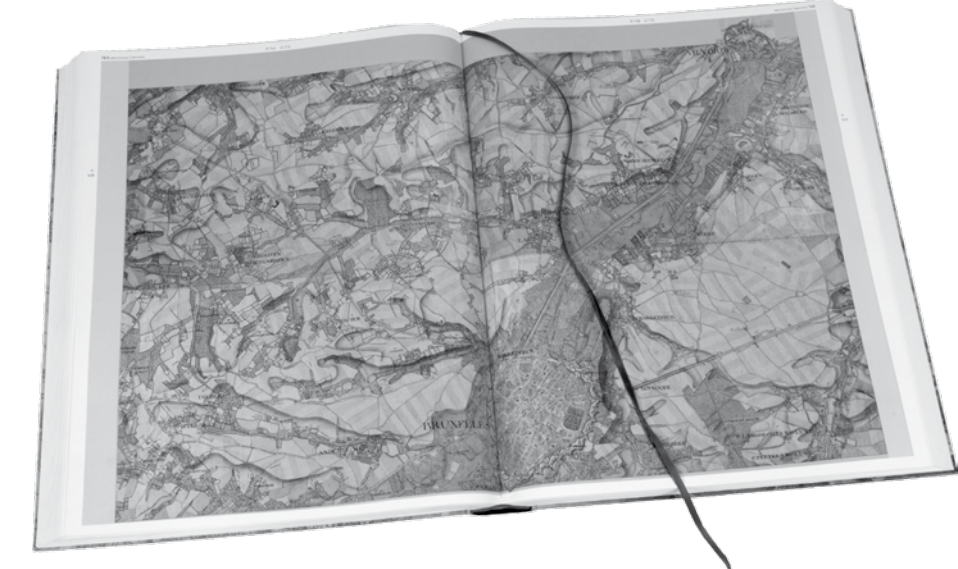
nieuwste gegevens. KNNV en de Vlinderstichting tonen met deze uitgave hoe je een goed product nog beter kunt maken. Wel ging het aantal pagina's van 224 naar 328. Opletten dus dat het een veldgids blijft!

Wynhoff, I. e.a. (2009) De nieuwe veldgids dagvlinders, uitg. KNNV, Zeist, 328 p., gebonden, full colour met meer dan 300 foto's, ISBN 978 90 5011 292 5, prijs: € 34,95.

P.S.

NIEUWE ATLAS VAN DE FERRARIS

In de jaren '70 van de achttiende eeuw werd onder leiding van graaf de Ferraris de eerste moderne topografische kaart gemaakt van onze gewesten, toen de Oostenrijkse Nederlanden. Het blijft tot op vandaag een raadsel hoe men deze klus met de toenmalige beperkte middelen op enkele jaren tijd wist te klaren. De kaart toont ons landschap zoals dat sedert de Middeleeuwen gevormd was, met de eer-

ste tekenen van de moderne tijd, zoals de kaarsrechte verbindingswegen die toen werden aangelegd volgens het nieuwe principe dat de rechte lijn de kortste verbinding tussen twee punten is. Voor het natuurbehoud levert dit document onschatbare gegevens aan historische ecologie op. Ook voor natuurgidsen is het belangrijk een vergelijking te kunnen maken tussen het landschap van bijna 250 jaar geleden en dat van nu. In de jaren zestig en zeventig van vorige eeuw bracht *Pro Civitate* (Gemeentekrediet) een eer-

ste maal een afdruk van de kaart in losse mapjes met 4 kaartbladen op 1/25.000. Ze zijn nog (beperkt) verkrijgbaar bij het Nationaal Geografisch Instituut (NGI, € 8,00 per map). Nu heeft het NGI voor de eerste maal de volledige kaart in atlasvorm uitgegeven. Deze nieuwe afdruk oogt veel scherper dan de eerste, wat normaal is gelet op de druktechnische evolutie. Het geheel oogt ook bijzonder indrukwekkend met zijn afmetingen van 40,5 op 51 cm en een gewicht van 11,5 kg. Geen vakantie- of bedlectuur dus! De uitgever

heeft met dit feit rekening gehouden en de atlas verpakt in een stevige kartonnen koffer met draaghandvat. De originele schaal van 1/11.520 is teruggebracht naar 1/20.000, de huidige schaal van de topografische kaarten wat vergelijking met de actuele toestand erg handig maakt. Achteraan in de atlas bevindt zich een namenrepertorium met meer dan 3000 toponiemen. En dit alles niet voor een loodzware prijs: tot eind juni € 129,00, daarna € 150,00 (laten verzenden kost € 11,00 extra). Wie alleen aan de kaart van een welbepaalde

plaats behoefte heeft, kan losse afdrucken bestellen op de originele schaal (€ 50,00) of de verkleinde schaal van 1/20.000 (€ 25,00). Ze zijn gedrukt op hoogwaardig papier met UV-bestendige inkt en dus goed bruikbaar voor tentoonstellingen e.d. Om kennis te maken met de Ferrariskaart, kun je ze ook digitaal bekijken op de website van het NGI. Je kunt ze uitvergroten om bepaalde details te bekijken. Je kunt ze ook opslaan op je computer, maar deze afbeeldingen vallen onder het auteursrecht. Dat betekent dat je ze niet mag downloaden om te gebruiken in een publicatie of te verspreiden zonder toestemming van het NGI. Wat je wel zou kunnen doen als natuurgids, is een afdruk gebruiken op je excursies. (Als je die afdruk plastificeert, kan die weer en wind doorstaan.) Want met de atlas het terrein opgaan, zou ik niet aanraden...

Voor dit alles slechts één adres: www.ngi.be

P.S.

NIEUWS UIT DE PROVINCIES

ANTWERPEN

10 JAAR VLAAMS BEZOEKERSCENTRUM ZOERSELBOS !

Op 9 mei vierden het *Agentschap voor Natuur en Bos* en de Vrienden van het Zoerselbos het 10-jarig bestaan van het Vlaams bezoekerscentrum Zoerselbos. Dat werd geopend op 8 mei 1999. Wat startte als wilde droom van de vzw *De Vrienden van het Zoerselbos* is ondertussen al 10 jaar een feit aan de Boshuisweg 2 in Zoersel! De Vrienden hadden al langer hun oog laten vallen op het boerderijtje tegenover het Boshuisje, maar de bescherming van het Zoerselbos effende tenslotte het pad. Met de hulp van de gemeente Zoersel kon in 1991 de droom waargemaakt worden via onteigening van de verlaten hoeve en de aansluitende bossen. Het gebouw werd daarop via een erfpachtovereenkomst voor 49 jaar overgedragen aan de vzw Patrimoniumbeheer Zoerselbos en daarna aan de Vrienden van het Zoerselbos. Eerstgenoemde vzw maakte het mogelijk dat het boerderijtje gerenoveerd werd. Nadien nam de

Foto Paul Stryckers CVN

Vlaamse Overheid de afwerking en de realisatie van de tentoonstelling voor haar rekening en sloot een overeenkomst af met de Vrienden van het Zoerselbos. En deze overeenkomst blijkt al 10 jaar een zeer goede samenwerking voor beide partijen. De Vrienden van het Zoerselbos beheren en bemannen het bezoekerscentrum. Met de ruime openinguren (open op zater-, zon- en feestdagen, en tijdens de schoolvakanties, behalve op maandag) vraagt dit de inzet van een ruime groep vrijwilligers van de vereniging. Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor de werkingskosten van het Vlaams bezoekerscentrum en het beheer van het Vlaams Natuurreservaat Zoerselbos. Het agentschap onderzoekt momenteel hoe deze succesvolle formule ook op andere plaatsen kan worden geïntroduceerd. Van meet af aan werd het bezoekerscentrum uitgebaat als een volwaardig bezoekerscentrum. Ondertussen is het niet meer weg te denken uit het Zoerselbos. Het geldt als uit-

valsbasis voor wandelingen. De permanente tentoonstelling informeert de bezoeker. Ze geeft onder meer een goed beeld van de strijd voor het behoud van het Zoerselbos en de evolutie sinds de bescherming. Ook wordt er aandacht besteed aan de geschiedenis van het gebied, die teruggaat tot in de 13de eeuw. Je vindt er informatie over de fauna en flora, zoals de voorjaarsflora. Tot slot vind je er ook uitleg over de rol die het Zoerselbos speelde in de werken van Hendrik Conscience. Het verhaal van 'De Ioteling' situeert zich immers in de herberg 'het Boshuisje', net tegenover het bezoekerscentrum. Het bezoekerscentrum biedt ook tijdens de week ruimte voor natuureducatieve activiteiten zoals avondcursussen en voordrachten. Er vond al meermaals een cursus natuurgids plaats, alsook een cursus bosnatuurgids en dit jaar loopt er een cursus natuurbeheer. Het bezoekerscentrum is een centrale plaats voor de samenwerking van de werkgroep *Kind en natuur* die hier klassen ontvangt met haar natuureducatief

programma. De agenda van het bezoekerscentrum is met andere woorden goed gevuld. Met niet minder dan 14 222 bezoekers in 2008 mag het bezoekerscentrum een succes worden genoemd!

Meer info: Vrienden van Zoerselbos, boshuisweg 2, Zoersel info@zoerselbos.be www.zoerselbos.be 03/384.05.12 Agentschap voor Natuur en Bos, Lange Kievitstraat 111-113, bus 63, Antwerpen Ant.anb@vlaanderen.be www.natuurenbos.be

P.S.

EERSTE VOORKEMPEN-NATUURGIDSEN GEDIPLOMEERD

Op zaterdag 25 april ontvingen in het kasteel van Halle-Zoersel de eerste 10 Voorkempennatuurgidsen hun diploma uit handen van Leen Gielis en Thomas Impens, resp. coördinator en medewerker van het Regionaal Landschap De Voor-

kempen, opdrachtgever voor deze cursus. Deze laatste toonde zich erg tevreden met het bereikte resultaat. De gidsen zullen worden ingeschakeld in de publieksgerichte activiteiten van het regionaal landschap. Volgend jaar volgt een nieuwe editie van deze cursus. Die zal zich vooral richten op deelnemers uit de zuidelijke gemeenten van het regionaal landschap, aangezien alle afgestudeerde gidsen uit de noordelijke gemeenten afkomstig zijn. Proficiat en veel succes met deze nieuwe opdracht!

OEPS! VERGETEN...

25 maart laatstleden: De cvn-krant ligt in mijn brievenbus. Een klein beetje ontgoocheld merk ik op dat er een foto instaat van de kersvers gediplomeerden van de cursus te Hove. Helaas word ik niet als begeleider vermeld. Niet verder over nagedacht. 's Avonds teruggekeerd van een vergadering met onze natuurvereniging

WWF-Hedera Hove. Wat blijkt, 7 voicemailberichten, 5 sms'jes en een 'mailbox vol', door e-mails uit het hele Vlaamse land. Sommige berichten waren vriendelijk en zelfs een beetje naïef: 'Proficiat met uw diploma natuurgids'. Van enkele andere kon ik die nacht niet slapen: 'Bedrieger, je hebt ons wijsgemaakt dat je een ervaren natuurgids bent. Blijkt dat je nu pas je diploma hebt behaald!' Iemand anders sprak over 'cv-vervalsing'. Niets is minder waar, ik heb helemaal niet aan cv-vervalsing gedaan. Ik denk dat er hier eerder sprake is van 'cvn-vervalsing'. Insiders weten immers dat ik al jaren mijn pijlen verdiend hebt als natuurgids. Wat een vergeten naam bij de begeleiders in het bijschrift onder de groepsfoto van de cursisten niet kan veroorzaken...

Michiel Smits, Merksem

Laat het voor eens en altijd duidelijk zijn: de glunderende Michiel Smits die prijkt op de foto van de slotzitting van de cursus natuurgids in vorige CVN-krant was wel degelijk een van de begeleiders van deze cursus en géén kersverse natuurgids. Sorry! Het positieve van het verhaal is dat de vele reacties die Michiel –ook nog na het schrijven van dit bericht– mocht ontvangen, bewijzen dat onze CVN-krant gelezen wordt... (red.)

VLAAMS-BRABANT

AKKERVOGELS: DE HELDEN VAN DE VELDEN! – NIEUW EDUCATIEF SPEL EN VORMINGS DAG OP 10 OKTOBER

Speel het nieuwe educatieve akkervogelspel van Regionaal Landschap Zenne, Zuun & Zoni-en (RLZZZ) en word een held van het veld! Alle hens aan dek voor onze ‘boeren natuur’ want het gaat niet goed met de akkervogels in Vlaanderen. De Veldleeuwerik ging in 20 jaar met 95% achteruit! Ook van de Patrijs, Geelgors en Ringmus en andere soorten komen steeds minder broedparen voor. Het akkervogelspel ‘De helden van de velden!’ is een terrein-spel en wordt in groep gespeeld met minstens 10 deelnemers. Het spel is helemaal op maat van 8 tot 12-jarigen en sluit aan bij de eindtermen basisonderwijs Wereldoriëntatie. Het spel is bedoeld als afsluiter van een akkerwandeling, waarbij de kinderen de leefomgeving en bedreigingen van akkervogels

op het terrein zelf hebben waargenomen en besproken. Het spel bestaat uit: infomap, CD met akkervogelgeluiden, powerpointpresentatie, handleiding voor leerkracht en voor natuurgids, vogelkaartjes en evaluatieblad per vogelsoort, spelregels. Je kunt ‘De helden van de velden’ gratis aanvragen of downloaden via www.rlzzz.be. RLZZZ en CVN organiseren een gratis vormingsdag voor leerkrachten en natuurgidsen op zaterdag 10 oktober van 10u tot 15u in natuureducatief centrum De Paddenbroek. Op één dag maak je gratis en voor niks kennis met het spel en leer je hoe je werkt met jongeren.

Plaats: NEC De Paddenbroek: Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik (Vlaams-Brabant). Inschrijven voor 5 oktober bij alwin.loeckx@rlzzz.be, 02/452.60.45. De vormingsdag is gratis.

Christy Vanfraechem

WALLONIË

HOGHE VENEN NATUURGIDSEN GEVEN NIEUWSBRIEF UIT

De vorig jaar afgestudeerde Hoge Venen natuurgidsen zijn niet te stuiten. Sinds kort geven ze een eigen nieuwsbrief uit. Daarin houden ze elkaar en andere belangstellenden op de hoogte van het reilen en zeilen van een van de merkwaardigste natuurgebieden van ons land.

Meer info bij Bea Verreet op het landelijk secretariaat.

KORT GENOTEERD

TENTOONSTELLING OVER KIEZELWIENEN IN NATIONALE PLANTENTUIN

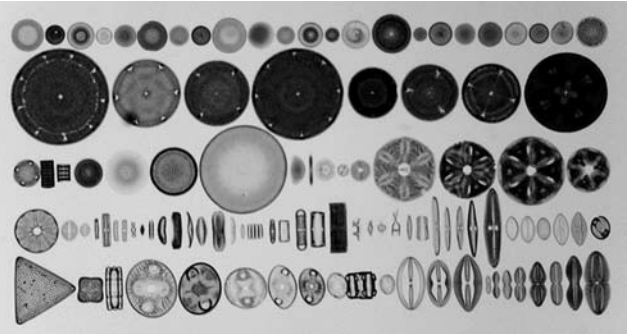
Je hoort vaak beweren dat de regenwouden de longen van de wereld zijn. Nochtans is dat maar een halve waarheid want meer dan de helft van de zuurstofproductie op aarde komt uit de oceaan waar minuscule kleine, éencellige kiezelwier-tjes en ander plantaardig plankton er voor zorgen dat u en ik voldoende zuurstof hebben om van te leven. De tentoonstelling in de Nationale Plantentuin toont de pracht en de diversiteit van deze onbekende algjes en gaat in op de talrijke toepassingen waarin kiezelwiertjes gebruikt worden: van klimaatstudies over het oplossen van moorden tot tandpasta en de koepel van de Aya Sofia in Istanboel...

Kaasdoosjes van glas
Kiezelwieren –of diatomeeën zoals de wetenschappers ze noemen– kunnen niet met het blote oog waargenomen worden. Doorgaans zijn ze niet groter dan een tiende of zelfs maar een honderdste van een mm. Ze leven in het water waar ze aan de basis staan van de voedselpiramide. Allemaal samen vertegenwoordigen ze hetzelfde gewicht als alle vissen en zeedieren voor wie ze als voedsel dienen. Ze bescher-

men zich door twee schaal-tjes die als een kaasdoosje mooi in mekaar passen. Deze schaal-tjes zijn opgebouwd uit siliciumdioxide of ‘kiezel’, dezelfde bouwstof als zand of glas, en kunnen de prachtigste versieringen vertonen. Een microscopische wonderwereld gaat voor u open!

Tandpasta & dynamiet
Zodra de kiezelwiertjes ster-ven, zinken hun schaal-tjes naar de bodem. Omdat ze met zovelen zijn, kan zo’n laag dode schaal-tjes verschillende meters dik worden. Zulke lagen, soms al miljoenen jaren oud, worden door de mens ontgonnen onder de vorm van het gesteente ‘diatomiet’. Men gebruikt dit als schuur-middel in tandpasta of polijst-middel voor auto’s, als filtermateriaal bij het maken van wijn en het brouwen van bier of zelfs in dynamietsta-ven. Het mooiste voorbeeld als bouw-materiaal is de koepel van de Aya Sofia in Istan-boel die uit diatomiet werd opgetrokken.

Kiezelwieren in Flikken
Een lijk in een vijver! Diato-meeën leveren het bewijs of het slachtoffer in de vijver ver-dronken is of elders vermoord en later in het water gedumpt. Indien iemand verdrinkt, komen er grote hoeveelheden van het vijverwater in de lon-gen terecht. Een autopsie zal dan ook diatomeeën in de lon-gen aantonen. Bij een lijk dat achteraf in de vijver gedumpt

*Diatomeeënpreparaat
foto Nationale Plantentuin*

werd, is dat niet het geval. In de populaire televisiereeks ‘Flikken’ stond het kiezelwie-renonderzoek in het scenario ingeschreven. In het gerechtelijk onderzoek gebruikt men werkelijk deze techniek. Daarnaast kunnen kiezelwieren op kleding of schoenzolen verra-den waar een dader zoal over-al geweest is.

Dit is Belgisch
Eén van de grote pioniers op wereldvlak in het onderzoek naar kiezelwieren was de Ant-werpse wetenschapper Henri Ferdinand Van Heurck (1838-1909). Met zijn stoomboot, de Nautilus, onderzocht hij van Gent tot Saeftinge het Schel-dewater op diatomeeën. Hij perfectioneerde de microscoop en bestudeerde zelfs kiezel-wieren uit Antarctica, meege-bracht door de Belgica-expeditie. Om zijn 100ste sterfdatum te herdenken, hou-den specialisten in augustus een internationaal diatomee-ensymposium in de Nationale Plantentuin. In navolging van Van Heurck telt België van-daag nog steeds diatomeeën-

deskundigen. Drie ervan zijn werkzaam in de Nationale Plan-tentuin.

De tentoonstelling ‘Kiezelwie-ren, de glazen longen van onze planeet ontsluit’ loopt van 26 juni tot 27 september 2009 in de Nationale Plantentuin van België. De Plantentuin is alle dagen open van 9u30 tot 18u30 (kassa open tot 17u30). Toegangs-prijs Plantentuin € 5; 60+, personen met beperkingen en studenten € 4; <12 jaar en be-geleiders van personen met be-perkingen gratis. Publieksinfo 02/260.09.70, www.planten-tuinmeise.be of info@br.fgov.be

ABONNEMENT CVN-KRANT

Een abonnement op de CVN-krant is in principe gratis. U moet u altijd aanmelden als abonnee, via mail, telefoon, fax of brief. We nodigen u wel uit om een vrijwillige bijdrage te betalen. Dit helpt ons niet alleen het tijdschrift maar ook de kosten te drukken. We zijn zo vrij om tweemaal per jaar een overschrijvingsformulier mee te sturen: in het eerste (maart) en derde (september) nummer. Dit gebeurt automatisch naar alle abonnees. Een for-mulier in september betekent niet dat u –mocht u dit wensen– nog niet zou betaald hebben...

Opgelet: betalen geldt niet als aanmelding voor een abon-nement. Gelieve dit steeds te doen op de manier zoals hier-boven aangegeven!

INFO

CVN-LANDELIJK SECRETARIAAT:

**Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen
03/226.02.91, fax 03/233.59.97, info@c-v-n.be
www.c-v-n.be**

Stafmedewerkers:

Paul Stryckers, directie, redactie CVN-krant
paul.stryckers@c-v-n.be
Ilse Snoeck, administratie
ilse.snoeck@c-v-n.be

Stella Van Hofstraeten, ondersteuning vrijwilligers
stella@c-v-n.be

Ellen Vandenplas, IKZ, lokaal duurzaam beleid en EDO
ellen.vandenplas@c-v-n.be

CVN IN DE PROVINCIES:

ANTWERPEN

Educatief medewerker: Bea Verreet
Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen
03/226.02.91
bea.verreet@c-v-n.be

LIMBURG

Educatief medewerker: Petra Haesen
CVN-Werkgroep Limburgse Natuurgidsen
Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 Genk
011/26.54.82
cvn.limburg@telenet.be

OOST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: Pieter Blondé
Geen provinciaal secretariaat
055/33.54.49
pieter.blonde@c-v-n.be

VLAAMS-BRABANT

Educatief medewerker: Christy Vanfraechem
Villa Coremans, Gelrodeweg 2, 3200 Aarschot
016/35.30.96
christy.vanfraechem@c-v-n.be

WEST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: Ann D’heedene
Beenhouwerstraat 7, 8000 Brugge
050/82.57.26
cvn.westvlaanderen@skynet.be